

HOOFDSTUK 1

ROND DE GEBOORTE

1.1 AANHOUDEN OF VERKOPEN?

Als een kalf net geboren is, staat de veehouder al voor de eerste keuze: 'Zal ik het pasgeboren vaarskalf aanhouden of verkopen?'

Het gemiddelde vervangingspercentage, het percentage koeien dat jaarlijks wordt afgevoerd en vervangen wordt door een vaars, ligt in Nederland de laatste jaren tussen de 22 en 27. Wanneer de vervanging 25 procent is, betekent dit dat op een bedrijf met 100 koeien gemiddeld 25 eerstekalfskoeien, ofwel vaarzen, aan de melk zijn. Om deze 25 dieren jaarlijks te laten instromen in de vee-stapel, zijn er wel meer vaarskalveren nodig. Rondom de geboorte is er zo'n 5 procent uitval, terwijl nog eens circa 9 procent van de levend geboren kalveren sterft in het eerste levensjaar. Om die 25 vaarzen te krijgen, zal de veehouder dus 14 procent meer vaarskalveren moeten aanhouden en opfokken. In dit geval houdt de veehouder dus $25 + (25 \times 14\%) = 33,5$, afgerond 34 vaarskalveren aan. Daarboven is er ruimte voor verkoop van jongvee.

Hoogste genetische waarde

Alleen de beste kalveren worden op het bedrijf aangehouden. Maar welke zijn dat? Hoe weet je of een kalf ook een goede melkkoe wordt? Dat is moeilijk te zien aan het jonge dier. Er zijn verschillende mogelijkheden om in te schatten wat de genetische waarde van een dier is. Eén van die mogelijkheden is de merker-test. Met die test wordt in het DNA gekeken naar de genetische aanleg van het dier. Daarnaast zeggen de prestaties van de ouders, zoals de melkproductie van de moeder en de fokwaarde van de vader, ook iets over de waarde van het dier. Met de gegevens van de ouders is het 'talent' van het kalf in te schatten, oftewel de verwachtingswaarde. Van alle kalveren wordt de verwachtingswaarde voor productie en exterieur berekend en afgedrukt op het FokkerijOverzicht [p. 190]. Daar staat het jongvee gerangschikt naar verwachtingswaarde, waardoor snel duidelijk wordt welk dier foktechnisch het meest in zijn mars heeft.

VERWACHTINGSWAARDE = 1/2 FOKWAARDE VADER + 1/2 FOKWAARDE MOEDER

Wanneer er een merkeruitslag beschikbaar is, wordt deze bij de verwachtingswaarde opgeteld. CRV noemt dit een InSire-fokwaarde. Stel, stier X heeft een verwachtingswaarde van +175 nvi en het merkereffect is +25, dan is zijn InSire-fokwaarde +200. Deze InSire-fokwaarde heeft een hogere betrouwbaarheid dan een verwachtingswaarde.

Jongvee, afkalfleeftijd en vervangingspercentage

Het aantal stuks jongvee dat veehouders moeten aanhouden voor het vervangen van het melkvee is van twee zaken afhankelijk: de afkalfleeftijd van de vaarzen en het vervangingspercentage in de melkveestapel. Het terugdringen van

HOOFDSTUK 1 ROND DE GEBORTE

het vervangingspercentage in de veestapel met enkele procenten levert een forse besparing op het aantal stuks jongvee. Het vervroegen van de afkalftijd van de vaarzen met bijvoorbeeld één maand scheelt ook in het totaal aantal aan te houden dieren. De kosten voor opfok worden in dit geval lager, omdat voor alle aanwezige pinken één maand minder kosten gemaakt worden.

1.2 I&R, DE BURGERLIJKE STAND VAN RUNDEREN

Een veehouder moet alle kalveren identificeren en registreren, dit eist de overheid (zie ook hoofdstuk Registratie [p. 125]). Het I&R-bureau is van de overheid en voert de Identificatie- en Registratieregeling (I&R) uit en houdt daar toezicht op. Vooral vanwege diergezondheid is dit van belang. Bijvoorbeeld bij een uitbraak van ziekten is na te gaan waar alle dieren staan.

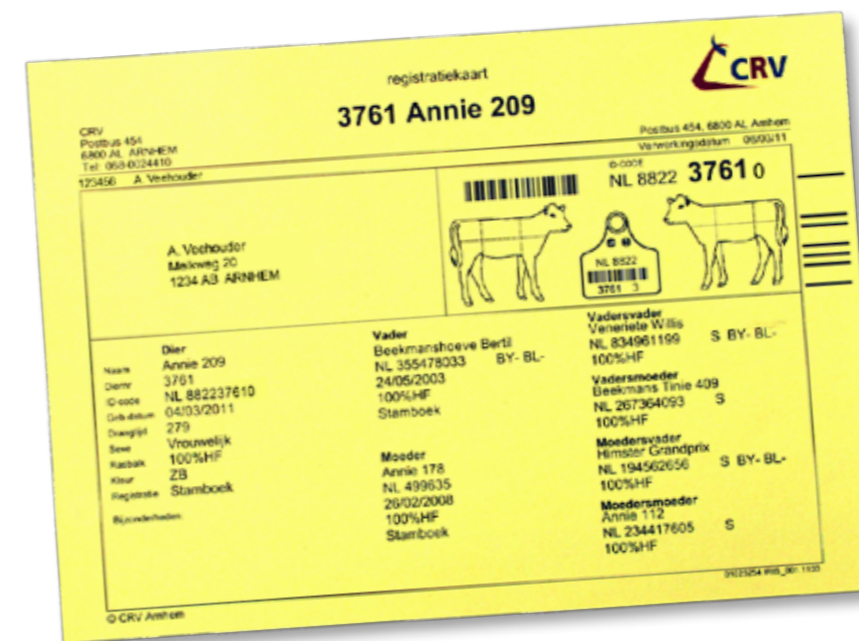
Geboorte melden binnen drie dagen

Alle kalveren moeten na de geboorte een oormerk krijgen. Binnen drie dagen na de geboorte moet de veehouder de geboorte melden. Dit kan per telefoon, het eigen managementsysteem of via de computer. Bij de melding geeft de veehouder aan wat het oornummer wordt. Het viercijferig nummer van het oormerk van het kalf is een soort werknummer dat bij alle registraties weer terugkomt. De veehouder geeft ook aan wat de geboortedatum is, de moeder van het kalf, de haarkleur en natuurlijk ook het geslacht. Dit zijn allemaal zaken die wettelijk geregistreerd moeten worden door de I&R-computer, zeg maar de burgerlijke stand voor runderen. Alle runderen en bedrijven zijn dus geregistreerd.

Registratiekaart

Het opgeven van het pasgeboren kalf gaat via het I&R-meldsysteem [p. 125]. Veehouders maken een extra keuze voor bijvoorbeeld eigen opfok ja of nee.

Alle kalveren moeten binnen drie dagen worden voorzien van een oormerk en worden geregistreerd

Deze registratiekaart krijgt de veehouder toegezonden vanuit Arnhem. Veehouders kunnen kiezen uit directe toezending of maandelijkse toezending van deze kaarten

Is het antwoord ja, dan ontvangen ze een registratiekaart [p. 128] of kunnen die zelf thuis printen. Ook de naamgeving van het dier kan via de I&R-melding. Veehouders kunnen kiezen uit automatische naamgeving, een volgnummer of ze kunnen zelf een naam invoeren. Bij bedrijven die een stalnaam hebben geregistreerd (zie 'Het beestje moet een naam hebben'), krijgen de kalveren automatisch de stalnaam voor hun eigen naam. Voorwaarde is wel dat het bedrijf meedoet aan stamboekregistratie [p. 128].

Op een registratiekaart staan registratiegegevens, de afstamming en de eigenaar van het dier vermeld. Het is een document dat gebruikt kan worden bij de aan- en verkoop van het dier. De achterzijde is opgezet om inseminaties op te noteren.

Aanvoer, afvoer en andere meldingen

Niet alleen geboorten, maar alle mutaties in de veestapel moeten veehouders aan het I&R-meldsysteem doorgeven. Aanvoer van nieuwe koeien, afvoer van kalveren, doodgeboren kalveren en ook de afvoer van koeien horen binnen drie dagen aan de I&R-computer gemeld te worden.

Waarom zijn die drie dagen zo belangrijk? Het is een stok achter de deur om het systeem up-to-date te houden. Veehouders die hun I&R-systeem niet op orde hebben, zijn in overtreding. Ze kunnen te maken krijgen met boetes en kortingen op bijvoorbeeld toeslagrechten en slachtpremies die ze ontvangen van de overheid.

Bij afvoer van dieren naar het slachthuis moeten rundveehouders informatie die van invloed kan zijn op de kwaliteit en veiligheid van vlees, vooraf opsturen naar het slachthuis. Dit zijn bijvoorbeeld de gezondheidsstatus van het dier en contactgegevens van de dierenarts.

Om deze administratieve last zo licht mogelijk te maken voor de veehouder, heeft CRV het product CowTrack ontwikkeld [p. 125]. Dit internetproduct beheert automatisch de relevante informatie en stuurt die door naar handelaar, slachthuis of verzamelplaats.

Bedrijfsregister

Het bedrijfsregister bijhouden is ook een regeling binnen de I&R-verordening. Elk rundveebedrijf moet een actuele lijst kunnen tonen van alle aanwezige dieren met gegevens over de aan- en afvoer, het bedrijfsregister [p. 129] genaamd. Daarop staat ook vermeld wanneer de dieren aan- en afgevoerd zijn. CRV kan het bedrijfsregister bijhouden voor de veehouders.

1.3 STAMBOEKREGISTRATIE VOOR DEELNEMERS

Naast de wettelijke I&R zijn ook enkele gegevens van het kalf van belang voor de stamboekregistratie. Om mee te doen aan de stamboekregistratie kunnen veehouders zich als deelnemer melden bij CRV. Van alle dieren wordt dan na de geboortemelding gecontroleerd of ze in aanmerking komen voor stamboekregistratie. Bij stamboekwaardigheid krijgen de dieren een 'S' vermeld op documenten zoals de registratiekaart.

Voor het gemak van de veehouder is ervoor gekozen dat de melding voor I&R en de melding voor het stamboek in één keer kan gebeuren. De meeste gegevens voor de stamboekregistratie komen via het I&R-meldsysteem in de database binnen. Daar zijn de inseminatiegegevens of de dekgegevens van de eigen stier ook bekend. Dezelfde informatie wordt bij het melden voor meerdere doelen benut, dat maakt het voor de veehouder gemakkelijk.

Veehouders kunnen via de website van CRV een bedrijfsbord bestellen

Het beestje moet een naam hebben

Als kalveren aangehouden worden op het bedrijf, geeft de veehouder ze een naam. Dit kan dezelfde naam zijn als die van de moeder, maar met een ander volgnummer, of een compleet andere naam. De veehouder kan er ook voor kiezen om een prefix aan de naam toe te voegen. Dat is een stalnaam. Hierdoor kan iedereen aan de naam van een dier zien waar het gefokt is. Veehouders kunnen zo meer bekendheid aan hun fokkerij geven. Een unieke, eigen naam straalt ook trots uit. Zo kan bijvoorbeeld de naam van de boerderij of de achternaam van de veehouder dienen als stalnaam.

CRV registreert deze stalnamen officieel en daarom moet de stalnaam aan een aantal eisen voldoen. Zo mag een stalnaam niet meer dan vijftien tekens bevatten, mag de stalnaam niet overeenkomen of sterk doen denken aan een al geregistreerde stalnaam en zal de aanvrager ook deelnemer moeten zijn van de stamboekregistratie van CRV.

Afstamming controleren met haar

Bij twijfel over de afstamming van een dier of als extra controle kan afstammingsonderzoek antwoord geven. Dat kan heel simpel met DNA-onderzoek. Aan enkele uitgetrokken haren van het dier is eenvoudig te zien of de bekende gegevens ook inderdaad kloppen.

VRAGEN EN OPDRACHTEN VOOR STUDENTEN

In elk hoofdstuk van deel 1 van Beslissen van kalf tot koe staat op de laatste pagina een aantal oefeningen/opdrachten. Deze opdrachten zijn bestemd voor studenten uit het groene onderwijs, maar ook melkveehouders of mensen die werkzaam zijn in de sector,

kunnen de vragen beantwoorden of de opdrachten uitvoeren. Door actief bezig te zijn met de informatie wordt uw kennis over de sector én het inzicht in de mogelijkheden met producten en diensten alleen maar groter.

VRAGEN

vraag 1

Noem twee factoren die van invloed zijn op het minimaal aantal kalveren dat veehouders jaarlijks moeten aanhouden.

vraag 2

Een bedrijf heeft gemiddeld 120 koeien en een vervangingspercentage van 30. Rondom de geboorte sterft 2 procent van de vaarskalveren. In de opfok valt 9 procent uit. Hoeveel vaarskalveren moet deze veehouder aanhouden?

vraag 3

Een kalf heeft een moeder met fokwaarde 102 voor beenwerk en een vader met fokwaarde 110 voor beenwerk. Wat is de verwachtingswaarde voor beenwerk van het kalf?

INTERNETOPDRACHTEN

opdracht 1

Informatie uitwisselen via de computer is gemakkelijk en snel. Dat kan ook met een grote hoeveelheid koegegevens. Op www.crv4all.nl onder VeeManager zijn veel toepassingen zonder tussenkomst van postbode en papier te bekijken en op te halen. Er zijn enkele demobedrijven die hun gegevens voor iedereen ter inzage hebben gesteld.

Veel informatie uit dit boek komt ook terug op het beeldscherm. Surf eens naar de demoversie van VeeManager om een indruk te krijgen van de mogelijkheden.

opdracht 2

Surf eens naar www.crv4all.nl (Help > Veelgestelde vragen). Op het bedrijfsregister staat een onjuiste haarkleur of geslacht vermeld. Hoe kan een veehouder dat veranderen?

BEKIJK DE ANTWOORDEN OP:
WWW.CRV4ALL.NL